

Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯД УНЭН

1921 оной
декабрийн 21-нээ
гарана

Бүгдэ
арадай
газетэ

1996

ИЮНИЙН
29

Зунай дундахуэ
морин нарын 13
СУББОТО
гарагай 7
№122 (19462)
Газетийн сэн
хэсэгтэ.

Мүнөөдэрэй
шухала
асуудал

Үглөөдэр—Урлан нарижуулагшадай,
ухаалан зохёогшодой үдэр

БАЙДАЛНАЙ БЭХИЖЭХЭ ТЭЭШЭЭ

1

Зүүн Сибирийн технологическа институт дүүргэн сасуу локомотив-вагон заһабарилгын заводой түмэршэ дархашуулай цехтэ мастераар ороо бэлэйб. Тэрэ гэхэн саһаа эгсэ хорин жэл үнгэршэхэнь. Хүнгэн бэшэ хүдэлмэритэй манай үйлэдбэридэ энэ багахан хугасаа бэшэ.

Олон үеын хүдэлмэришэд цехтэмнай бэлэгдээ. Хүндэ нүхэсэлтэй ажал хадань, арбан жэлдэ хүдэлхэн хүн 50-тайһаа наһанайнгаа амаралтада гарадаг юм. Гэбэшье хүдэлмэриймнай технологи 20 жэлэй саада тээхихээ ехээр кубилаагүй, үнөөхил орёо, хүндэ зандаа үлөө.

Ухаалан зохёогшодой, урлан нарижуулагшадай хайн тээшэнь хубилгаха үүргэ угаа ехэ гэжэ эндэ хэлэмээр. Би өөрөөшье цехтэйшээ бүхы ажалые хайнаар мэдэхэ болоһон хадаа улам оньһожоруулхын, хүнгэдэхын тула оролдодог, мэргэжэлтэ хүдэлмэришэдтэй хөөрөлдэдэг гэшшэб.

Тиигэжэ саг үргэлжэ оролдожо ябаһанайнгаа ашаар урлан нарижуулха талаар мэдүүлгэ хир-хирэ хэгдэдэг ааб даа. Наяшье нэгэ мэдүүлгэ үгэжэ, 6 миллион түхэригэй алмалта хэбэ гэхэн гэршэлгэ абааб. Ушарынь хадаа томо шестериянууд бэеынь хүнгэдэхэн нүхэтэй, һэрхингэр байгша гүб даа. Тэрэ нүхэлүүлхэдэ гараһан зээрэмхэй түмэрын бог болон түмэр гүдэгдэ хаягдадаг байһан юм. Мүнөө тэрэ зээрэмхэйн дам шанаржуулагдажа, гаргаша багатайгаар баһа нэгэ 8ТН-240070 түхэлэй локомотив заһабарилгада хэрэглэгдэдэг шэнэ шестерия бүтээгдэдэг болобо гэшшэ.

Энэ ехэ заводой, Европын хэмжээгээр локомотив заһабарилдаг, вагон заһабарилдаг, шудхалгын болон механическа үйлэдбэри хэдэг, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бүтээдэг, тус тустай 4 томо завод болон таһармаар предпрятинин экономикодо минии оруулан хубита (6 миллион түхэриг) тон бага. Гэбэшье "Алаада дунда нэмэри" гэдэгэй удааар олон

жэлдэ хэрэглэгдэхэ, яһала нэмэри хэхэ байна бшуу.

Демокрадуудай засагта ороһон саһаа гэхэ гү, илангаяа Беловежскэ зүблөөн боложо, хуушан СССР-эй таража эхилхэн саһаа манай завод тон хүшэр байдалда ороһон гэшшэ.

Нэгэ талаараа дээрһээ ехэ захиралта, түсэбгүй амаршые шэнги. Мүнгэтэйһаа, олохо, абахань хүнгэн болоо. Гэхэтэй хамта манда хэрэгтэй юумэнүүдые бүтээжэ байдаг харилсаата предпрятинуудаймнай хилын саана үлэшэхэдэнь, "гар мухар" болодоо.

"Эрхэтэн бүхэнэй баян байбал, гүрэн баян байха" гэдэг гэшшэ. Захилшадаймнай мандаа түлэхэ мүнгэгүй болошоходонь, манаи гарта хаанаһаа мүнгэн орохоб? Мүнгэгүйдэлгэхэ боложо, тон шухала запас хэрэгсэлнүүдэ абажа шадангүй, нара харалан заводоо байлгажа, мэргэжэлтэ хүдэлмэришэдөө салингүйгөөр захиргаанай амаралтада гаргаха туйлдаа хүрэгдөө.

Иимэ байдалай тогтоод байхада, урлан нарижуулгын хүдэлмэри улам ехэ удха шанартай, шухала болоо. Тэрэ холын заводһоо абажа шадаагүй хэрэгсэлнүүдэ урлан нарижуулагшаднай өөһдөө бүтээжэ, продукци гаргаха арга нүхэсэл олгоно. Гэхэтэй хамта "хоохон халбага аманда багтадаггүй" нэмнай даа. Урлан нарижуулагшад хэһэн ажалынгаа түлбэри абаха аргагүй. Үнөөхил мүнгэниинь байхагүй. Түлбэригүй ажал руу хэн тиитэрээ гүйгөөд орхихоб даа?

Гэбэшье түрэлхиин ухамай, бодомжолдог хүдэлмэришэдэй олон байһаниинь хайшаалтай. Олонхын тусхай эрдэмгүй дээрһээ саарһан дээрэ гаргажа, чертеж юумынь бүтээжэ шадахагүйдөө тулгардаг. Эндэ инженерүүдэй, конструкторнуудай, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, мэргэжэлтын туһаламжа хэрэгтэй болодог.

Энэ арга шухала гэжэ би өөрөө бодогшье, туһалхые оролдогшьеб. "Нэгэ толгой хайн, хоёр болоходоо үшөө дээрэ" гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Конструкторай уридшалан хараалжа шадаагүй түхээрэлгэнүүдые эдэнэрэймнай улам нарижуулан, бүтээсынь дээшлүүлхэн ушарнууд олон лэ үзэгдэдэг гэшшэ.

Хэды хүндэ байдалда ороошье хадаа урлан нарижуулагдаа завод дэмжэхэ, мүнгээ гамнахагүй байгаа гэжэ ханадагби. Энэ хүшэр сагта республикымнай бусад предпрятинуудтал урлан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодойнгоо бюрое үгы хэжэрхингүй, байлганыинь хайшаалтай. Мүнөө дахин нэһлэгдэхэ, байдалайнгаа хайжарха байһанда этигэхэ үндэһэн бии болоо.

Юуб гэхэдэ, гүрэн түрымнай байгуулалтын ямаршые гуримда ороо наа, түмэр харгы үгы болгогдохо бэшэ. Хуушан СССР-эй байхада, нөөсэлжэрхиһэн запас хэрэгсэлнүүдын дууһантаа юм бээ. Ушар иимэһээ сагай олохо тума захилшаднай олошорно. Заводоймнай байдал бэхижэхэ тээшээ болоно.

Валерий ДОРЖИЕВ,
ЛВРЗ-гэй түмэршэ дархашуулай цехэй
түсэблэлгын-диспетчерскэ бюрогой
начальник.

БУРЯД РЕСПУБЛИКЫН НУНГУУЛИЙН КОМИССИДА

Буряад Республикын нунгуулийн комисси Россин Федерацийн Түбэй нунгуулийн комиссийн Тогтоолдо үндэһэлэн, иигэжэ тогтообо:

Баргажанай, Баунтын, Хойто-Байгалай, Ахын, Захааминай, Зэдын, Яруунын, Муйскын, Түнхэнэй районуудай заха холын, түргэн саг соо хүнэй ошожо шадахагүй газарта 890 нунгагшадтай нунгуулийн 30 участогта болзорһоо урид дуугаа үгэхыень зүбшөөхэ.

ШЭНЭ УСТАВ ЗУБШЭГДЭНЭ

Буряад Республикын профсоюзудай советэй нэгдэхипленумнаяхунгэрбэ. Энэ пленум дээрэ "Буряад Республикын профсоюзудай нэгдэлэй Уставай" проект зүбшэн хэлсэгдэжэ, эндэ сугларһан профсоюзай эдэбхитэд, хүдэлмэрилэгшэд һанамжануудда хубалдаһан байна. Мүнөө сагай эрилтэнүүдтэй зохилдуулан бэлдэгдэһэн шэнэ Уставай проект, профсоюзудай саашанхи хүгжэлтэдэ, гүрэнэй ажабайдалай олон тоото

асуудалнуудые шийдхэлгэдэ профсоюзудай нэгдэлэй хабаадахада тоннүлөөтэй байха гэжэ пленумдэ хабаадагшад тоолоно.

Россин дулдыданги бэшэ профсоюзудай федерацийн гурбадахи съездын делегадуудаар Буряад Республикын профсоюзудай советэй түрүүлэгшэ С. А. Тимин, Улаан-Үдын телеграфно-телефонно станцийн профсоюзай эхин эмхиин түрүүлэгшэ Т. С. Цыденжапова гэгшэд нунгагдаа.

МЭРЭЙ ЗАХИРАЛТА БУРУУШААНА

Улаан-Үдэ хотын мэр В. А. Шаповаловой ээлжээтэ захиралта хотын коммунально-ажахын албануудай хүтэлбэрилэгшэд дунда хүл хөөрсэг татаба. Ушарынь гэхэдэ, мэрэй захиралтаар эдэ хүтэлбэрилэгшэд тусхай хэлсээ баталжа, хүдэлхэ ёһотой гэхэн удхатай юм. Тээд Россин Федерацийн Эрхэтэдэй Кодексын ба "Муниципальна алба хаагшад тухай" Хуулийн ёһоор, иимэ захиралта, хуулийн эрилтэнүүдтэ яашье тааранагүй.

Үржадэр үнгэргэгдэһэн конференци дээрэ коммунально-ажахын албануудай түлөөлэгшэд Улаан-Үдын мэридэ хандалга абажа, салин хүлхэнэй 10 миллиард шахуу үриие түлэхэ, мүн тус ажахын орёо хүндэ байдалье хайжаруулхын түлөө эрид хэмжээнүүдые абаха эрилтэ табиба.

ШЭНЭ ТУШААЛ

Россин Федерацийн Хүдөө ажахын болон эдэе хоблой министерствын захиралтын ёһоор Агын Буряадай автономито округой хүдөө ажахын департаментда шэнэ тушаалнууд байгуулагдаба. Тусхайлбал, округой үүлгэртэ мал үсхэбэрлэхэ ажалай ахмад инспекторээр округой племпредпрятинин директор Цыбенжап Дашиинимаев томилогдоо. Округой ветеринарна албанай ахмад инспекторээр округой департаментын ахмад ветеринарна врач Виктор Монсонов баһал томилогдохон байха юм.

Эдэ хоёр хүдэлжэ байһан тушаалнуудтаа хэды үлэбэшье, зүгөөр өөһэд өөһэдынгоо ажалда шэнэ шэнжэ оруулһан болоно гэшшэ. Шэнээр байгуулагдаһан албанууд округой хуурин, тосхон бүхэндэ ажаһуудаг айлуудай хүрэг мал хангаха

участогнуудые нээжэ эхилхэнь. Энэнь хэдэн зорилго шийдхэхэ арга олгохо байна. Нэгдэхээр, хуурин бүхэндэ ажалгүй болоһон зоотехник болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэритэй болохонь. Хоёрдохээр, үмсын мал үүлгэр хайтай, үбшэ хабшангүй боложо, олошоржо захаһань. Гурбадахи шарыннь гэхэл, округой ажахынуудай адууһа малдахинаа һөргөгдэхэ ушартай болоно.

Тиихэдэ үшөө хуурин бүхэндэ худалдаа наймаанай пунктнууд эмхидхэгдэхэ байна. Жэшээлхэдэ, аймагуудһаа үлүү гараһан һү, мяха тушаан абаад, орооһотарья, талха болон гурил, үбшэ болон бусад тэжээл гэхэ мэтые орондонь үгэхэ гэхэн зорилготой юм. Мүнөө иимэрхүү бэлэдхэлэй хүдэлмэри Хүһөөшэдэ, Хүнхэртэ эмхидхэгдэжэ эхилхэнхэй.

Манай корп.

Июлийн 3—Россин Федерацийн Президентын хунгалтын

үдэр

ГЕННАДИЙ ЗЮГАНОВАЙ ТАЛА БАРИГШАДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА СУГЛААНДА ХАБААДАГШАДАЙ БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН БУХЫ ЭРХЭТЭДТЭ ХАНДАЛГА

Хүндэтэ манай нютагаархид! Хүндэтэ нүхэд! Манай республикын хунгагшадай 40 гаран процентны байгша оной июнийн 16-да Россин арадай-патриотическа хүсэнүүдэй кандидат Геннадий Андреевич **Зюгановта** дуугаа үгэжэ, Россин коммунистуудай ударидагшада этигэл найдабарья мэдүүлхэн байна.

Зюгановай тала баригшадай ниитэ республиканска суглаанда хабаадагшада манай кандидадые дэмжэжэ, дуугаа үгэжэн бүхы хунгагшадад үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ. Ороной бүхы патриодуудта, бүхы коммунистуудта эсэргүү хүдэлмэрийн харагдаа үзэгдөөгүй дэлсэтэйгээр ябуулагдажа байбашье, иимэ ехэ амжалта туйлагдаа. Россин болон манай республикын правительстванууд, худалдаа наймаанай ба олзын хэрэг эрхилэгшэдэй зарим эмхи зургаануудай иимэ ажал ябуулга эмхидхэсье хаань, арад зомнай тэдэнэй мэхэдэ ороогүй, идхалгын ехэ хүдэлмэрийн хүсэндэ диилдэггүй гэжэ тэмдэглэхэ ёһотойбди.

Борис Ельцин хунгалтын урда тээхи идхалгын хүдэлмэрийе ябуулхадаа, "Россин Федерацийн Президентын хунгалта тухай" Хуулийн 36-дахи, 37-дохи, 38-дахи, 40-дэхи статьянуудые хазгайруулна гэжэ юрын хүн бүхэндэ мүнөө эли болонхой. Гүрэнэй мүнгэн ба олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хүсөөр хунгалтада диилэхэ зорилго тэрэ урдаа табина.

Июлийн 3-да ямар Россин түлөө дуугаа үгэхэбта, капиталис гү, али социалис гү гэхэн асуудал дээрэ үшөө дахин найнаар бодожо үзэхыетнай суглаанда хабаадагшада Буряад ороной бүхы хунгагшадад хандана. Гурбадахи замыень шэлэхэ гэжэ байхагүй.

Ельцин болон Черномырдинай Правительствата Александр Лебедин оролго хадаа хунгагшадай болгоомжые алдуулха, Ельцинэй аша тулада Лебедин тала баригшадые бэе тээшээ татаха гэхэн ябадал гэшээ. Энээнине өөрөө Президент, мүн тэрэнэй тала баригшада нюунагуй, Лебедь, Явлинский, Федоровой түлөө дуугаа үгэхшэдые мүнөөнэй эрхэ байдалые дахин хаража үзөөд, саашанхи халан хандаралгаһаа Россин гүрэнине зайсуулжа, общественые нэгдүүлжэ шадаха хүнэй түлөө дуугаа үгэхыетнай уряалнабди. Иимэ хүн хадаа Г. Зюганов болоно.

Арадай патриотическа хүсэнүүдэй ниитэ нэгэ кандидат Геннадий Зюгановай урдаһаа Ельцин ба тэрэнэй тала баригшада, мүн Президентын тушаалда дэбжүүлэгдэгшэ булта шахуу оролсонхой.

Буряад ороной эрхэтэд үшөө дахин арадай патриотическа хүсэнүүдэй иалта туйлаха хэрэгтэ өөрынгоо хубитые оруулха аргатай гэжэ бидэ найдажа байһанаа мэдүүлнэбди.

Манай хэрэг үнэн зүб. Бидэ иалта туйлаха ёһотойбди!

Тус хандалга байгша оной июнийн 24-дэ үнгэргэгдэнэ республиканска суглаан дээрэ абтаба.

БУХЫ АНХАРАЛАА— ХУНГАГШАДТАА

Россин Федерацийн Президентые хунгалтын хоёрдохы шатын үнгэргэгдэтэр үсөөхэн үдэрнүүд үлэбэ. Ушар тиимэһээ хунгалтын үдэрые угтуулан, хунгагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэрийе үргэдхэхэ гэжэ хоёр талынхидай аһан шадалаараа оролдожо байһаниинь ойлгосотой аабдаа. Мүнөө байһан Россин Федерацийн Президент Борис Ельцинине дэмжэхэ талаар республиканска штабай үүсхэлээр Улаан-Үдын "Текстильщик" гэжэ соёлой байшан соо республиканска конференци үнгэргэгдэбэ.

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын Нэгдэхэ орлогшо—Борис Ельцинине дэмжэхэ талаар республиканска штабай хүтэлбэрилэгшэ В. К. Агалов элидхэл хэхэдэ, июнийн 16-да республика соо боложо үнгэрхэн хунгалтын дүнгүүдые согсолжо, ямар районуудта хэдэ хунгагшада Б. Н. Ельцинэй түлөө, хэдэ хунгагшада Г. А. Зюгановай түлөө дуугаа үгөөб гэжэ хөөржэ үгэбэ. Энэ талаар, үнэхөөрөөшье, һонин баримтанууд олон ааб даа. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй аймагай хунгагшадай 62 процентнь Г. А. Зюгановай түлөө дуугаа үгэжэн байна бшуу. Тэрэшэлэн Зэдын, Захааминай болон бусад хэдэ хэдэн районуудай хунгагшада Б. Н. Ельцинэй кандидатурые дэмжээгүй ха юм. Үнгэрхэн нэгдэхэ турай дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, арад зон Россин засаг барижа байгшадай политикые дэмжэнэгүй гэхэн тобишолол хэхээр байна. Юундэ тиимэ юумэн болоноб гэхэдэ, мүнөө Россин хүн зоной ажабайдал найжарна бэшэ: хүн зондо салин болон пенсинуудэй мүнгэн саг болзортоо түлэгдэнэгүй, промышленна

болон хүдөө ажыхын үйлдбэрийн хэмжээн дээшлэнэгүй. Эдэ болон бусад шалтагаанууд Б. Н. Ельцинэй түлөө дуугаа үгэхэ хэрэгтэ наад тойбо болоһон байна гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Гэхэтэй хамта Б. Н. Ельцинэй хунгагдахын түлөө ойлгууламжын хүдэлмэри зарим районуудта муугаар ябуулагдаа гэжэ В. К. Агалов тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, Захааминай аймагай хүдөө нютагуудта олон хунгагшадай Ельцинэй түлөө дуугаа үгэжэ байха үедэ Закаменск хотын хунгагшадай диилэнхи олонинь Г. А. Зюгановай түлөө дуугаа үгэжэн байна. Хойто-Байгалай райондо ажабайдалай ба ажагуудалай эрхэ байдал хайн бэшэ, гэхбэшье тэндэхи хунгагшадай олонхинь Б. Н. Ельцинэй түлөө дуугаа үгөө гэжэ хэлэгдэнэ. Яахадаа гэхэдэ, Б. Н. Ельцинине дэмжэхэ талаар районой штабта эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри найнаар ябуулжа шадаха хүнүүд томилогдоһон байгаа гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдэбэ. Тиэхэдэ Улаан-Үдын хунгагшадай олонхинь Б. Н. Ельцинэй түлөө дуугаа үгөө. Буряад Республикые бүхы дээрэн абажа харахада, хунгагшадай олонинь Г. А. Зюгановай түлөө дуугаа үгөө. Ушар тиимэһээ хоёрдохы шатын үнгэргэгдэтэр үлэхэн үдэрнүүдтэ хунгагшадай дунда хүдэлмэрийе улам үргэдхэхые элидхэлшэ урйалха зуураа "Эсэгэ оромнай аюулда орожо болохо" гэжэ уридшалан хануулба.

Республиканска конференци дээрэ олон хүнүүд үгэ хэлэбэ. Үгэ хэлэгшэд гол түлэб ямар асуудалда гол анхарал хандуулаха, яажа хоёрдохы шатада илахаб гэжэ ханаагаа зобожо байһанаа элирхүүлэбэ. Тодорхойлол, Бэшүүрэй

аймагай штабай хүтэлбэрилэгшэ А. И. Карнышев үгэ хэлэхэдэ, хунгагшадай дунда хүдэлмэри ябуулхада мүнгэн зөөри дуталдана, арад зоной мүнөөдэрэй ажабайдал хунгалтын дүнгүүдтэ ехээр нүлөөлөө гэжэ хэлэбэ. Гэхбэшье үлэхэн хэдэн үдэрэй туршада хунгагшадай дунда хүдэлмэрийе улам үргэдхэхэбди гэжэ найдуулаа.

Б. Н. Ельцинине дэмжэхэ талаар республиканска штабай гэшүүн А. Ж. Раднаев Хурамхаанай аймагта хунгагшадай дунда ямар хүдэлмэри ябуулан тухайгаа тодорхойгоор хөөржэ үгөөд, хунгагшадай дунда идхалгын хүдэлмэри найнаар ябуулан газарта хунгагшада эдбхижгэйгээр дуугаа үгэнэ гэхэн тобишолол хэбэ.

Россин Федерацийн Президентын тушаалда кандидат А. И. Лебедин этигэмжэтэ нюур Э. И. Голубенко үгэ хэлэхэдэ, хунгагшада хоёрдохы шатада дуугаа үгэхэдөө Б. Н. Ельцинине шэлэхэ бээ гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлбэ. Тэрэшэлэн республиканска штабай хүтэлбэрилэгшэ Б. В. Данилов, Б. Т. Жигмытов, А. Г. Лубсанов болон бусад үгэ хэлэхэн байна.

Россин Федерацийн Президентын аппаратай түлөөлэгшэ А. А. Платонов конференци дээрэ үгэ хэлэбэ. Тэрэ Б. Н. Ельцинэй түлөө дуугаа үгэхын тула хунгагшадай дунда ябуулдаг хүдэлмэрийе улам эдбхижүүлхые урйалаа.

Б. Н. Ельцинэ хабаатай харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүд элбэг байба гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Республиканска тус конференцидэ хабаадагшада республикын хунгагшада хандаһан хандалга баталан абаа. С. ОЧИРОВ.

ХҮДЭЛХЭЛ ХУУЛИНУУД ХЭРЭГТЭЙ

(Гүрэнэй Дүүмын депутадуудтай уулзалгаһаа)

—Гүрэн түрын байдалые алишье талаһаань найжаруулха, саашадаа амжалтатай хүгжэхэ, ажабайдалай бүхы шэглэлые, ажыхын олон халбарине нэргээн бодхоохо хэрэгтэ нүлөө үзүүлхэ 2000 хуули хэрэгтэй,—гээд Россин Федерацийн Гүрэнэй Дүүмын депутадууд уржадэр Улаан-Үдэдэ үнгэрхэн уулзалга дээрэ мэдүүлбэ. Тэдэ тэдэ хуулинуудые бэдэжэ, таарамжатай, мүнөөнэй эрхэ байдалай эрилтээр баталан абахада, аяр арбаад жэл хэрэгтэй юм байна.

Тиимэһээ тэдэниие хүлээжэ байнгүй, дары байтар "хүдэлхэ" хуулинуудые нэн түрүүлэн бэдэжэ (тэдэнэй тоо 40-өөд гэжэ хэлсэдэг), угышые наа, Россин Федерацийн Президентын Зарлигуудые гаргуулжа, тэдэндэ үндэһэлэн, ажаллаа эрхилхэ гэшээ тон шухала гэжэ Дүүмын, гол түлэб "Манай гэр—Росси" гэхэн бүлэгтэй депутадууд тоолоод, миин хуужа байнгүй, эдэбхи үүсхэл гаргажа, эдэ асуудалнуудые арад зонтой зүбшэн хэлсэхэ, тэдэнэй ханамжа дурдахалнуудые бүридхэхэ зорилготойгоор гүрэнэй олохон регионуудаар хэдэ дахин ябаһан байха юм.

Энэшые удаада манай республикада хоёрдохёо хүржэ ерэхэн депутадууд С. Г. Митинтүрүүтэй, П. М. Веселкин, мүн Россин промышленнигуудай ба олзын хэрэг эрхилэгшэдэй холбооной хүтэлбэрилэгшэд И. С. Белоусов, В. М. Домбровский, Н. И. Борисов, В. Ф. Лазарев гэгшэд республикын х ү т э л б э р и л э г ш э д т э й, промышленностиин ба олзын хэрэг эрхилэгшэдэй түлөөлэгшэдтэй уулзахадаа, Дүүмын үзэмжэдэ табигдаха, экономикые нэргээн бодхоохо хэрэгтэ шухала удха шанартай 3 хуулийн, Президентын 7 зарлигай бэлэн болоһон проектнүүдтэй танилсуулба. Тиэхэдэ тусдансануудые Россин Президент Б. Н. Ельцин уридшалан хараһан, тон анхаралтайгаар шудалһан, тэдэниие дэмжэхэн байха юм. "Одоол энэ үедэ экономикые эрид нэргээн бодхооходо ехэ

нүлөөтэй, туһатай хуулинууд ба зарлигууд"—гэжэ Президент мэдүүлхэн байгаа.

Эдэ 10 хуули ба зарлигай нэгэндэнь, иматгал, мүнөө байгаа налог татабарийн байдалые эрид шууд хубилгаха тухай хуулийн проектдэ онсо анхарал хандуулмаар. Юуб гэхэдэ, дан ехэ налог татабари үйлдбэрилэгшэдэй, олзын хэрэг эрхилэгшэдэй ба эмхи зургаануудайшье ажал хэрэгые урагшань ябуулнагүй, өөдөн үргэнэгүй. Арай гэжэ олоо болоһон мүнгэнэйнь бүхы шахуу хубинь налгогто ябашаха юм. Мүнөө байһан Эрхэтэдэй кодекссын 855-дахи статьягай ёһоор түрүүлэн бүхы налог татабаринууд түлэгдөөд, түлээрн лэ салин хүлхэн түлэгдэхэ жэшээтэй. Эдэ бүгдэнһөө уламжалан, налог татабарийн хэмжээе бага болгохо, гуримшуулха гэхэн 13 дурдахал заһабари бэлэгдэнхэй. Тэдэнэй тоодо: бүхы налог татабарийн хэмжээн 30 процентһээ дээшэ байхагүй, НДС болон сэлбэр олзын налог эрид доошолуулха, хүдөө ажыхын халбарийн налогуудые үсөөлхэ, гүрэнэй захил дүүргэдэг предпритинуудай ба үйлдбэри эрхилэгшэдэй татабарине багаханаар, худалдаа наймаанайхине ехэшгээр абаха болон бусад ороно.

Дэлгүүрэй оршон байдалай үедэ ажал эрхилхэдэ хэрэгтэй, экономикые нэргээн бодхоолгодо туһатай эдэ 10 хуули ба зарлигай проектнүүдые уулзалгада хабаадагшада али болохоор дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээд, олон асуудал табиһан, ханамжа, бодолоо хэлэхэн, дурдахалнуудые оруулан байна.

"Тэдэнээ удааруулангүй баталан абажа, түргэн "хүдэлхэ" хэрэгтэй. Саг хүлээнгүй, промышленностиин бата бэхээр, олзо оршотойгоор хүдэлжэ захиалаагүй хаань, гүрэн түрын экономико "нэргэн" бодохогүй",—гэжэ эндэ суглаарагшада нэгэн ханалтай байһанаа мэдүүлээ.

В. ШАГДУРОВ.

Буряад Республикын Правительствата

ДУТАГДАЛНУУД ОЛОН

Республикын хиналтын зургаанууд Буряад Республикын хунгуулийн комиссийн хүдэлмэрийе шалгаад, федеральна болон республиканска бюджетһээ үгтэхэн мүнгэн зөөри үригдэнэ гэжэ элирүүлбэ.

Буряад Республикын хунгуулийн комисси эд бараа худалдажа абаха, нютагай өөһэдэн хүтэлбэрийн аппаратай ажалай эрхэ байдалые найжаруулха хэрэгтэ, ажалай элдэб түлбэридэ хуулиа бэшээр мүнгэ гаргашална гэжэ тодоруулба. Жэшээлхэдэ, элдэб делегацинуудые угталгада 180 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байна.

Эдэ болон бусад дутагдалнууд усадхахыень Буряад Республикын Правительство хунгуулийн комиссиие уялгалба.

Буряад Республикын Президент А. В. Потаповай зарлигаар 1996-1997 онуудта гэмтэ ябадалтай тэмсэхэ талаар республиканска программа баталагдаба. Тус программа эрхэтэдэй хуулиа эрхые хамгаалха хэрэгтэ зориулагдана.

Республика дотор гэмтэ ябадал хүжэрһөөр. Үнгэрэгшэ жэлдэ, жэшээлхэдэ, аяр 27 мянган гэмтэ ябадал гаргагдаа. Улаан-Үдэ хотодо, Бэшүүрэй, Яруунын, Захааминай, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай районуудта гэмтэ ябадалай тоо олошороо.

Буряад Республикын Президентын программын ёһоор милицийн хүдэлмэрилэгшэдэй тоо олошоруулха, түргэн сагай хэлхэе холбоо байгуулха, гэмтэ ябадал гаргалгатай ашаг үрэтэй онол аргуудые нэбтэрүүлхэ зүйлнүүд хараалагдана. Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министрдын мэдэлэй объектнуудые барилгы ба нэльбэн шэнэдхэлгые түргэдхэхэ, гэмтэ ябадалаа нэргылхэ, архидалгатай, хара тамхи таталгатай тэмсэхэ ябадалые найжаруулха, мүнгэ зөөрээр тулалха хэмжээнүүд мүн лэ хараалагдаа.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствын хэлбэлэй албан.

Июлийн 3-Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатуудай хунгалтын үдэр

Байгша оной июнийн 16-га үнгэргэгдэхэн хунгалтын гүнгөөр Зареченскэ хунгуулийн 62-дохи округоо Буряад Республикын Арадай Хуралай депутата 7 кандигадай хоёрын үлэбэ. Улаан-Үдэ хотын мэр В. А. Шаповаловай түлөө 7640 хунгагшадай 1967-ниинь, "Технопарк" акционернэ бүлгэмэй генеральна директор И. В. Михалёвай түлөө 1562-ын дуугаа үгэжэ, тэдэнэр хунгалтын хоёрдохи шатага гарааг, депутатай мандагай түлөө тэмсэнэ.

МИНИИ ХҮСЭЛЫЕ ДЭМЖЫТ!

ҮНГЭРХЭН жэлэй декабрь нарада Та бүгэдэнэй туһаар би Улаан-Үдэ хотын нүүтагай өөһэдэн хүтэлбэрийн захиргаанай гүлваагаар хунгагдааб, тэрэнэйнгээ түлөө бүхы хунгагшадта гүнзэги баяр баясхалан хүргэнэб.

Мүнөө намда дахинаа Та бүгэдэнэй дэмжэлгэ хэрэгтэй.

Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатай мандат намда юндэ хэрэгтэйб? хунгалтын урда тээхи найдуулгануудаа мэрэй тушаалда хүсэд бэлүүлжэ болохо гэжэ Та бүгэдэ асууха эрхэтэйт.

Х а р ю у с а н а б . Р е с п у б л и к ы н ажаһуугшадай тэн хахадын шахуу ажаһуудаг ехэ хотын ажахы эрхилхэ үүргэ намда даалгагдаа. Гэхэтэй хамта энэ а ж а х ы д а м н а й шийдхэгдээгүй хэрэгүүд олон. Тэдэнэй дунда хотын захаархи хүгжэлтэ багатай хууринууд, тэрэ тоодо Заречнэ, Солдатска, Исток, Түлэнжэ, Сокол, Аэропорт ороно.

Депутадай мандадай түлөө тэмсэлдэ Зареченскэ округы ажаһуудалай талаар ниитэ городской хэмжээндэ хүргэхэ, тэрэниие Буряадай ниислэл хотын хүгжэнги районуудай нэгэн болгохо,

ажаһуугшадайн хуудал-байдал социальна талаар лаб хангаха гэхэн хараа зорилготойб.

Хотын мэрэй тушаалда хахад жэл соо хүдэлөөд байнаб. Энэ хугасаа соо хотын шийдхэгдээгүй асуудалнуудта ехэ сагаа хандуулнаб. Зарим хэрэгүүдын ажабайдалда бэлүүлэгдэнэ. Зареченскэ округой ажабайдалда хубилалтанууд хэгдэжэ эхилээ гэжэ ажаглаһаншье байжа болохот, үгыһаа 1996 оной дүүрэтэр хараха байхат.

Тэдэнэй дунда Түлэнжэ посёлок ошохо городской автобусой маршрут

нээгдэхэ, № 33 автобусой рейснүүд олошоруулагдаха байна. Доодо-Түлэнжэдэ, Солдатска ба Аэропорт хууринуудта худагууд нэлбэн шэнэлэгдэхэ, шэнэ х у д а г у у д малтагдаха юм. Сокол, Аэропорт, Исток, Түлэнжэ хууринуудай үйлсэнүүдтэ зайн гал оруулагдаха. Исток, Заречнэ хууринуудай подстанцинууд н э л ь б э н

заһабарилагдаха түсэбтэй. Тэрэшэлэн Солдатска болон Исток хууринуудай телефонизацихэгдэхэ, 11-дэхи километрээ Аэропорт посёлогой аэровокзал хүрэтэр автомобилин харгы капиталнаар заһабарилагдаха байна.

Гэхэтэй хамта Арадай Хуралай депутатай мандат абал, Улаан-Үдэ хотын мэрэй тушаалда д э б ж ү ү л э г д э х э д э хараалһан, мүнөө а ж а б а й д а л д а бэлүүлэгдэжэ байһан программьн зорилгонуудни Зареченскэ округой ажаһуугшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые

хараада абан тодологдохо юм. Тусхайлбал:

1. Хүдэлмэрийн шэнэ хууринуудые байгуулха, хүн зоной ажалгүйдэлгые усадхаха.

2. Зареченскэ округой онсо шэнжэнүүдые хараада абан, Хуули журам сахилгы хангаха ашаг үрэтэй гурим байгуулха.

3. Түбхын түрүүндэ, дайнай ба ажалай в е т е р а н у д т а , инвалидуудта, ургажаябаа үетэндэ анхаралаа хандуулха.

4. Соёлой, элүүрые хамгаалгын, арадай эрдэм-хуралсалай, физическэ культурын болон спортын эмхи зургаануудай ажал ябуулгы дэмжэхэ.

Минии мүнөө Арадай Хуралай сессинүүдтэ-хабаадажа, хотын ажабайдалай амин шухала асуудалнуудые Буряадай хуули ёһо гаргадаг дээдын зургаанай зүбшэн хэлсэлгэдэ дурадхаха хэрэгтэ хэһыһе хаалта хэнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэб. Гэбэшье дуугаа үгэлгэнэй болоходо, депутат бэшэ һэн хойноо өөрынгөө табиһан зорилгонуудые хамгаалха эрхэ түлөөлэлггүй байнаб.

1996 оной июлийн 3-да хоёрдохиёо үнгэргэгдэхэ хунгалтада Байгалай саадахы республикын ниислэл хотын ажаһуугшадай энхэ тайбан ерээдүйдэ бата этигэнхэй XXI зуун жэлдэ алхалан орохо хэрэгы бэлүүлхэ минии хүсэлы дэмжэн найшааха бээт гэжэ Зареченскэ округой бүхы хунгагшадта найдалаа мэдүүлнэб.

Та бүгэдэндэ зол жаргал, элүүр энхые, амгалан тайбаниие хүсэнэб.

В. ШАПОВАЛОВ,
Улаан-Үдэ хотын мэр.

АРГА ШАДАБАРИДАНЬ НАЙДАМААР

"Технопарк" акционернэ бүлгэмэй генеральна директор Игорь Васильевич Михалёвой намтар тухай тобшохоноор хөөрэхэдэ иимэ.

ТЭРЭ 32 наһатай. Буряадай хүдөө ажахын институтдай инженерно-механическа факультет дүүргээ. Дээдэ хургуули дүүргээд, "Бурятагропромстандарт" гэхэн эмхи зургаанда инженер-метрологоор хүдэлөө. Удаань "Бурятавтотранс" нэгэдэлэй ба ВДОАМ-ай техникскэ хангалгын станцида мастераар ажаллаа. 1992 ондо ВДОАМ-ай байгуулһан "Автомобилист" фирмэ толгойлбо. Россин Федерациин Президентын дэргэдэхи Управлении академии аспирантурада ажалһаа таһалгаряагүй хурадаг.

1994 онһоо Россин Эрдэмэй академиин Сибириинотделении Естественнэ эрдэмэй Буряадай институтдай эрдэмтэдэй коллективэй байгуулһан "Технопарк" акционернэ бүлгэмэй генеральна директорээр хүдэлнэ.

Тус институтта эрдэмэй талаар һонирхолтой шэнжэлгэнүүд хэгдэдэг. Зүгөөр тэдэниие ажабайдалда бэлүүлхэ хэрэгтэ мүнгэн зөөри дуталдана. Дэлгүүрэй харилсаануудай оршондо ажалай орёо асуудалнуудые зүбөөр шийдхэжэ, Игорь Васильевич үйлдбэрийн шэнэ нэгэдэлые урагшатайгаар хүтэлбэрилнэ.

"Технопарк" акционернэ бүлгэмдэ Игорь Васильевич Михалёвой хүтэлбэри доро бэлүүлэгдэхэ ехэ хүдэлмэри хараалагданхай. Жэшээлхэдэ, эндэхи коллектив Зэдын вольфрам-молибденэй комбинатта вольфрамай 99 процентнэ триоксид абаха, 97 процент хүрэтэр сэбэралта абажа, тэрэниие болбосоруулха экономика талаар сэбэр технологи нэбтэрүүлхэ арганууд дээрэ хүдэлжэ байнхай. Хэлхээ холбооной талаар үшөө гурбан проект дээрэ хүдэлхэ хараа

түсэбтэй.

—Ороной социально-экономическа байдалда ушарһан бэрхэшээлнүүд таһбари бүхэнэй ажал хэрэгтэ нүлөөлнэ. Иимэ байдалые найн тээшэнэ хубилгаха хэрэгтэ депутат нүлөөлхэ арга боломжотой, — гэжэ И. Михалёв хэлэнэ. —Фирмын менежерэй тушаалда ямар нэгэн үйлэ хэрэг сэнгүүдэй, олзо оршын байдалда ямараар нүлөөлхэб гэжэ тухайлха байбашье, эдээн тушаа зохио хуулиабаха, эдэ хэрэгүүдые шийдхэлгэдэ нүлөө үзүүлхэ аргагүй байнаб. Тиимэһээ Арадай Хуралай депутата кандидатаар дэбжүүлэгдэхэ зүбшөөлөө үгөөб.

Игорь Васильевич Михалёв Арадай Хуралай депутата кандидатаар дэбжүүлэгдээд байхадаа, Зареченскэ хунгуулийн округой хунгагшадта бодото туһаламжа үзүүлээ. Жэшээлхэдэ, тэрэ Солдатска посёлогто ажаһуудаг аад, хотын 37-дохи хургуулида хурадаг хурагшадые зөөхэ автобус таһалжа үгөө. "Соколёнок" гэжэ эдиршүүлэй клубта хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдые бэлэглээ. Илалтын үдэртэй дашарамдуулан, округой ветерануудта элдэб хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ хэрэгтэнэ И. Михалёв таһалһан байна.

И. В. Михалёв ямаршые эрхэ байдалда хүдэлхэ арга шадбаритай хүн юм. Ямаршые бэрхэшээлнүүдһээ тунхарингүй, һанаһанаа бэлүүлжэ шадаха зоригтой. Тэрэ ажал дээрээ залуу наһандаа, хүсэл зоригтоо, суг хүдэлдэг зондоо найдадаг.

Хунгуулийн Зареченскэ 62-дохи округоо Арадай Хуралай депутата кандидатаар дэбжүүлэгдэхэн И. В. Михалёв бээ дээрээ ямаршые харюусалгатай уялга даажа абал, зоной найдал харюулжа шадаха хүн лэ.

Б. БАДМАЕВ,
депутата кандидатай
этигэмжэтэ нюур.

ТУҢАЛХА
ЭРМЭПЭЭПТЭЙ,
ҺАЙХАН
ҺЭШХЭПТЭЙ

МИНИИ хууринай дайнай болон ажалай ветеранууд сугларжа, өөһэдынгөө Зареченскэ округой зүгһөө Прадай Хуралда хэниие хунгалтайгээ шэбгэжэ зүбшээб. В. А. Шаповалов И. В. Михалёв хоёрой ани нэгыһе хунгаха болонобди. Найса бодожо, хэлсэжэ үзөөд байхадаа, И. В. Михалёвые шэлээб.

Юндэб гэбэл, Игорь Васильевич бүри хунгагдаагүй байжа, үридшалан хунгуулингаа округой хургуулинүүдта, үбгэд хүгшээдтэ, тулюур туйган зондо мүнгзөөри гаргашаа жүгжөөр ехэ туһа хүргэхэн байна.

Ямар хорёодянзын туһаламжа үзүүлээ гэбэл, "Соколёнок" гэдэг залуушуулай клубта үнэтэй сэнтэй хүгжэмэй түб, спортын тухээр элгэ хэрэгсэл, үшөө уран найханай хидые хубсапуулыһе эд бүд абажа үгөө. Гэхэ мэтэ шэлэн тоолоо һаа, бүлгэ мүнгэтэ, ябуулгата болохо юм. "Сокол" тосхойниһе таригтаа үһэлхыһе худагтай болгоо. Угыһе һаа, гэнэтэй усалтай замаар гүйлдэжэ, 37-дохи хургуулин хүүгэды асарха, абаахые автобус хэлсэжэ үгөө.

Бүлгэнь тоолохоёо газетын хуудалһа гамна. Эндэхи үбгэд: "Олон нэ хунгалтада хабаадаа, элдэбын нэ хүнүүдые хунгаа гээшэбди, зүгөөр хунгалтын болоогүйдэ, хунгагдахашье мэдээгүй аад, нигэжэ үнхөөр туһа хүргэхэн кандидатые түрүүшынхэ үзэбэбди", — гэсэнэ.

Яаһаал аптан аман, аргагүй гоёар найдуулбари донгодос тоогоод, хуулдэнэ туһалуулхаһаа байтагай, өөртэйнь уулзаханшье бэрхэтэй болошодог гэсэнэ.

Энэниэй урда Валерий Янатович Шаповаловай нэр болохыһе дэмжээ һэмди. Яһапа ехэ засаг хуули гартаа абаа гээшэ.

Мүнөө И. В. Михалёвто дуугаа үгэхэ гэлсээб. Игорь Васильевич манай таһаһаа депутат болооһаа, үнхөөр туһалхаарга боломжоёо олохо, бэдэрхэ һэн гэжэ этигэнэбди.

Игорь Васильевич Михалёв залуугайнгаа охин дунда, зондо туһа хэхэ эрмэлзэптэй, найхан һэшхэптэй. Иимэ хүниие хунгангүй яахабибди. Тингээд хунгагшадта хандаг суглаан дээрэ абаба.

Прадай Хуралай депутата үгтэһэн этигэмжэтэ түлөөлэгчээ Игорь Васильевич зүбөөр элдэжэ, зондо туһатай яаха болгогой гэжэ үресе.

Улаан-Үдын Исток хууринай ветерануудай зүблээй даа-баряар Дамбиница ЦЫРЕНДАШИЕВ согсолон бэшээб.

ТОЛЫ

ДОНШУУР маани
Ауншаан Ахайхан
Базарай дүүгэй хүбүүн Агбан-Доржо Цыбикович Батомункуев хадаа Яруунын үзүүр хүбүүдэй нэгэн гэшээ. Долоотой боложо ябахадан, эхээ аджаа үншэрхэнби гэдэг. Арбан хоёртойхон ябахадан, эсэгэн гэнтын аюулда орожо үгы. Тиигэжэ бага балшар наһандаа үншэржэ зобоһон байна. Гэбэшье үншэн хүн оодоо гэжэ үнэн даа. Иисэнгэһээ аяар Романовка хүрэтэр ябагаар ошожо, тэндэхи эхин хургуулида хуража, ород хэлэтэй болоо, үзэгтэ ороо. Нүүлдэнэ Нархатада колхозно залуушуулай хургуули дүүргээ. Тиигээд Иисэнгэдэ магазиние, мүн МТМ-е даагшаар ажаллаа. 1938 оной сентябрь соо уялгата албанда татагдаад, 1940 ондо табигдажа ерэхэдэн, хүбэлгэн хүбүүе партиин райком НКВД-дэ хүдэлхыень зууршалһан юм. 1941-1942 онуудта Хабаровскийн дээдэ училищиде хуража, офицер боложо гараа.

-Мүнөө наһаадам, гүлмэр лэ ябагдаһан байгша. Сэрэгэй офицерэй хубсаһа үмдэхдөө, одоо тэнгэридэ хүрэтэр байрдаа, нэн хаб. Үншэн ябаһан би урда тээн гоё хубсаһашье үмдэжэ үзөөгүйл ябаа нэн хаб даа. Зайлуул эхэ, - гэжэ Агбан-Доржо Цыбикович дурдагша.

1943 ондо баруун фронт эльгээгдэбэ. Тэндэ агаарай парашютно-десантна сэрэгтэ ябаа.

-Одо заяан гэжэ байдаг гэшээ аабза. Мүнөө наһаадам, үхэлэй эрмэг дээгүүр ябаһан байгшаб. 55 дахин парашюдаар хүрөөб. Нэгэ дахин дайсанай ара талада хүрэгдөө. Залуу ябахадан, хүн гэшээ айхые мэдэдэггүй юм, - гэжэ Агбан-Доржо ахай хөөрэдэг. - Белоруссида дайгаа дүүргээ нэм даа.

1946 ондо сэрэгһээ табигдаһан залуу офицер Нархатада нүхэдтөө айлшалжа, амиды мэндэ бусаһандаа баярлан, бага зэргэ сэргэмдээ хааб даа. Нэгэ айлда ерэм гэнһээ, дайнай үедэ бэшэг бэшэлсэдэг басаганиинь байжа байба ха. Тиигэжэ тэдэ хоёр хуби заяагаа ниилүүлжэ, айл болоһон намтартай.

Табин жэлдэ хоюулан хамта нуунабди. Табан үхибүүдтэйбди. Арбан гурбан аша зээнэр бии. Нэгэ гушатайбди. Алтаң дэлхэйдэ амидын жаргал эдэхэ гэшээ энэл бэшэ гү? - гэжэ Агбан-Доржо Цыбикович Цыпилма Цыдендамбаевна тээшээ илдамханаар хараад абана. Дайнай нүүлээр дотоодын хэрэгүүдэй таһагта тэрэ ажаллаһан байна. Хорин табан жэлдэ хүн зоной амгалан байдалые сахижа, гэмтэ ябадал гаргадаг элдэб эсын этгээдүүдтэй бүхы наһаараа тэмсээ. Хорин табан жэл соо

элдэб юмэн болоо юм ааб даа. Агбан-Доржо Цыбиковичэй баян намтарһаа нэгэ ушар дуулгаха дуран хүрэнэ. Хулгай хээд тэрбелһэн залуу хүниие баряад, "Улаан-Яруунын" конторо соо оруулаад, стул дээрэ нуулгаад, милици руу хонхodoжо байтарынь, тэрэн сонхоор харайжа гараад, үгы болошобо ха. Аймшагтайхан мэхэтэй амитан дайралдаа. Улаагай харгыһаа холуур, малшадта хүржэ эдээлжэ ябаад тэрбелээ гэнэ. Агбан-Доржо Цыбикович мүн лэ ябагаар мұрыень мүшхэжэ ороо.

-Хорондоо шамайе барижа халахаб! - гэжэ аман соогоо гүбэржэ, хүлһэ наһан болотороо ябагалжа ябаһанаа үсгэлдэр мэтэ элээр ханадаг. Яруунада милициин таһагай начальнигаар ажаллажа байһан Алексей Георгиевич Архинчиев туһа болгожо, машина хойноһоонь эльгээбэ. Шофёрын Эрдынеев Базар Эрдынеевич гэжэ наһалигай

Нилээд олон үйлэ хэрэгүүд милициин ветеранай наһанда тохёолдоһон ааб даа. Бултынь тодорхойгоор бэшээ хаа, бүхэли томо романууд болохо юм аабза. Газетын нэгэ статья соо хүнэй бүхэли наһые багтааха гэшээ гайтай ааб даа.

Хүнгэн бэшэ милициин ажалда хүдэлхэдөө, хайн гэдэг ара тала гэхэ гү, али алтан түшэлгэ хэрэгтэй ха юм даа. Агбан-Доржо Цыбиковичэй тиимэ түшэлгэ болоһон хүн гэхэдэ, наһанайнхүхэр Цыпилма Цыдендамбаевна байна. Ажалыень хүнгэдхэжэ, ходел сэбэр хубсаһа үмдэхүүлжэ, урин унтарида унтуулжа, хого хоолойень зошолжо, зөөлөн үгөөрөө утгажа байһан нүхэртээ бурядаараа наян наһанайнгаа дабаан дээрэ гараад байхада, буянтай бэшэ

үеын залуушуул тон соморхоноор бүлэ болодог байгаал даа. Мүнөөнэйхидэл хүхинэмэ ехэ хурим, хотоймо ехэ түрэ хэжэ, үнэтэй сэнтэй бэлэг сэлэг абажа, бэе бээтээ мұрысэһэн шэнги юмэ

ТАБИН ЖЭЛДЭ ХАМТА НУУГААД...

хүн байгаа.

Улхасаада нэгэ малшанайда хүржэ амараад, үнөөхи этгээдын баһал ябагаар баруулжаа дабхиһан байба.

-Хархада колхозой контородо хүржэ, Мужыхын участково милиционер Гуржаб Мониевич Дондоконто хонхodoжо, тэрэ бандидайнгаа зүһэ шарайе хэлэжэ үгэбэ. Аймшагтайхан мэхэтэй шолмо байха. Баряал хаа, үбсүүндэнэ наһанаа тулгаад байгаарай гэжэ захибаб. Хүржэ ошодоходнай, хүйхэрые баринхай, үбсүүндэнэ буугаа тулгаад байба. "Ши тэрбедээд, хаана холо харайха гэбши? Яаһан тэсбэриггүй хүмши? Намһаа тэрбедэжэ шадахагүйш! - гээд лэ, хүл гарыень таһа хүлээд, машинадаа тээжэ, Нархата руугаа гүйлгэлдэбэбди. Хоёр сүүдхэ унтангүй ябаһан би машинада нуумсаараа, унтаһаан байгаа. Нархата хүрэхэдөөл һэрээб, - гэжэ Агбан-Доржо Цыбикович тэрэ ушараа дурдан хөөрөө нэн.

гү?

-Үнэн дээрээ биһини Октябрийн хубисхалтай сасуу хүм даа. Хүгшэмни Буряад Республикын байгуулагдаһан жэлдэ түрэнһэн хүн гэшээ. Хоёр хүбүүднай Яруунадаа байдаг. Гурбан басагаднай Баунтын аймагта нуудаг даа, - гэжэ А.Д. Ц. Батомункуев хөөрөө нэн.

Хорин табан жэлдэ хойшоо татагалзангүй хүдэлжэ гараһанайн түлөө Эхэ оромнай тэрэниие олон шагналда хүртөөһэн гэшээ. Дайшалхы медальнуудай хажуугаар милицидэ хүдэлжэ, үшөө гурбан медальар (ойн баярай медальнуудһаа ондоо), отличнигай тэмдэгээр шагнагдаһан, СССР-эй МВД-гэй Хүндэлэлэй самбарта нэрэн бэшэгдэһэн байна.

Цыпилма абгайтаяа табин жэлдэ нуугаа хадаа алтан түрээс хэхэгүй зон гүт? - гэбэ.

-Бидэнэй айл боложо хамтархада, түрэ наһашье хэдэггүй байгаа гүб даа. Унтари хэбтэрэе ниилүүлээд лэ, тэрэ

болодоггүй нэн, - гэжэ Цыпилма Цыдендамбаевна хоорэдөөндэ оролсобо.

1970 ондо наһанайнгаа амаралтада гаража, Цыпилма Цыдендамбаевнатаяа Улаан-Үдэдэ ерэнхэй, хоюулан ан-бун гэжэ нуудаг.

-Заримдаа гэмтэ ябадал элирүүлэгдэнгүй үлэшэдэг ха юм даа. Танай намтарта тиимэ ушар бии гэшээ гү? - гэжэ асуугдаба.

-Үгы гэхэдэ болохо. Тэрэ талаар яһала талаан золтой хүн байгаа. Яажашье наань, элирүүлжэл халадаг нэм, - гэжэ ветеран омогорхон хэлээ нэн. - Магад, Ахайхан Базар абгымни буян хэшэг намда хүртэлсэһэнхые байжа болоо юм гү даа, яаж мэдэхэб.

Табин жэлдэ хамта нууһан хоёр ветеран үхибүүдэйнгээ баяраар баяр хэжэ, амгалан тайбан үшөөл олон жэлдэ нууг лэ даа.

М.ЦЫДЕНОВА,
ажалай ветеран.

Арадай аман зохёолой абдарһаа

УГТАМЖЫН ДУУН

Арын нуурай хоймороор
Арбаадхан хонхын
суурянууд
Аймагаар бууһан таанараа
Айраг тарагаар угтая.
Хойто нуурай хоймороор
Хорёодхон хонхын
суурянууд
Холоһоо бууһан айлшадаа

Хадагаар золгожо
амаршалаа.

ЁОХОРОЙ ДУУН

Халуу татаа
Хадын орой.
Хайрым буяагаа
Ханилаа гансам.
ДАБТААГА:
Батаалай (2 дахин)

Нютагай батаалай
Батаалай (2 дахин)
Зоной батаалай.
Дулаа татаа
Далайн эрье.
Дурын буяагаа
Дурлаһан гансам.

Россин соёлой габьяата
хүдэлмэрилэтшэ
В. Ц. ДАМБУЕВАГАЙ
суглуулбарһаа.

ЭХЫН ҮЙЛЭ

Аюулаар зананһан дайнда
Абань эршүүлтэй

мордоо нэн,
Эрхэхэн ганса хүбүүниинь
Эсэгээ хараһаар үлөө нэн.
Олон үдэрнүүд үнгэржэ,
Он жэлнүүд эрьелдэнэ,
Үхэлтэ тэрэ тэмсэлэй
Үзүүр захань

харагданагүй.
Эжынь абыень дурдана.
Эльгэ зэрхээ үбдэхдөөнэ.
Баруун тээһээ - дайһаа
Бэшэг хүлээһэн эхэнэр
Бээ барижа хүсэлнэ,
Бүтэдэнтэй адли ажаллана.
Хамараараа газар

сохитороо,
Хара поли дээрэхэнэ
Ангаашье хаа, үлдөөшье

наа,
Анзаһа барин аахилна.
"Дайсанаа дараха

дүтлөөбди.
Дохижо таанадтаа
бусахабди."

Этигэл дүүрэн
бэшгүүдые

Эльгээдэг нэн эрэ
нүхэрынь.

Байн байтараа
юндэшьеб

Бэшгүүд ерэхээ
болишобо.

Удаан хүлээгдэһэн
мэдээн

Уйдахар асарха
үйлэтэйл...

Орилон эхэнэр гэгэжэ,
Орон дээрээ унаба.

Хэдыш хүлээгээ -
бусаагүйл,

Хэдыш уйлаа - ерээгүйл,
Аюулта дайнаа тээд

Абань эрьехэ хубигүйл.
Ээрсэг мэтээр жэлнүүд

Эгээ түргэн эрьелдэжэ,
Өөрэхэн ганса

хүбүүниинь
Өөдөө үндын бордойбо.

Хирээ шубуун хаагалжа,
Хиргүүлнэ эхын зүрхые.

Хорёодтоо шахаһан
Хүбүүн

Хотон нютагаа орхижо,
Ашата эхэһээ хахасан,

Албанда мордохо болобол.
"Үнөөхил дайниинь

болонгүй,
Үхибүүмни, бусажа

ерээрэй," -
Үгэлэн иигэжэ хэлээд лэ

Үлэбэ эхэнэ
гансаарханаа.

Аха дүү араудтаа
Амгалан байдал

тогтоолсохо -
Зүблэлтэ гүрэнэй ябуулга

Зүб гү, буруу гү - бү
мэдээ.

Хайрата эхын хүбүүн
Хариин газар хаягдаба...

Эжынь хүбүүтээ хүлээжэ,
Холын харгы харана,

Эхэнэ, юундэшьеб
унтангүй,

Эрьелдэнэ, хүүшэлнэ орон
дээрээ.

Дулаахан сагууд эрьжэ,
Дуулана шубууд мүнхын

дуу.
Тээдшые хаанашьеб унаһан

хүбүүн
Тэхэрижэ эжыдээ

ерээгүйл...
Хүнэй хүбүүдээр

наадаһан,
Хүүрэй дошоор обойһон,

Эхэнэрэй нөлбодоор
уйлаһан

Эхи захигүй аласадаан.
Хадата Чечняда

үргэлжэлнэ,
Харалган үдэрнүүдээр

эрбэнэ.
Газар дэлхэйдээ багтангүй,

Гасалан дайгаар
заналсаһаар.

Хорон сэдхэлэй
бурьялаагаар

Хоридохи зуун жэл
үнгэрхэнэ гү?

Хамаһаа ухаатай хүнүүд
Хамтадаа нэгэдэн хэлсэжэ,

Эбэй наада мандуулхаа
Эгээ яаранагүй, яанаб даа?

Эхын үйлые хүнгэлэн,
Эрын сэдхэл сэдхэжэ,

Нарата энэ юртэмсэдэ
Найрамдал мандуулха

хүбүүн
Олдохоо, юрэдөө, яана

гээшэб?
Ом-ма-ни - бадмэ-хум!

Светлана

МУНКОЖАРГАЛОВА

ЁНОТОЙЛ ХАЙНДЭР БОЛОО

Хабарай тарилгын урда тээхэнэ Хэжэнгын аймагай Худанай Үртөө гэжэ хууриндахи зондо ехэ хабатай хайн үйлэ хэрэг болоһон байна. Юуб гэхэдэ, үнишгэй хүдэлхээ болиһон хүдөөгэйнь клуб ажалаа шэнээр эмхидхэжэ, хууринайнгаа зондо концерт-наада, шэнэ кинофильмүүдые харууддаг болобо гэшэ.

Хэнэйшье мэдэхээр, һүүлэй жэлнүүдтэ соёлой халбариде нютагай захиргаанһаа байха дээдэ шатын эмхи зургаанууд анхаралаа багаар хандууддаг болошонхой ха юм даа. Али иимэрхүү шалтагануудһаа боложо, хүдөөгэй залуушуул ажалынгаа һүүлээр орохо газараа оложо ядан, зариманиинь хара архияа намнаха, хамтын журам эбдэхэ ябадал гаргажашье болоно ха.

Иимэ ябадалтай тэмсэхэ зоншье мүнөө хүдөөдэмнай хоморшог болошоо. Тиимэһээ хүдөө ажахын "Доодо-Худан" кооперативай правлени суглаан дээрээ клубаа хүдэлгэдэг болгохо гэхэн тогтоол абаһаниинь тон хайшаалтай. Тэрэнээ бээлүүлхын түлөө оролдһон кооперативай түрүүлэгшэ В. Ц. Цыбикжаповай хубита тон ехэ байна.

Кооператив өөһэдынгөө хүсөөр клубайнгаа байшанда яһала горитой заһабарилга хэбэ. Тэрэнһээ гадна, Валерий Степанович клубта туһалжа шадамаар нютагайнгаа зонтой ойгууламжын хүдэлмэри ябуулан гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Түрэл хууринайнгаа клубые дахин нээлгын хайндэртэ нютагай зон мүнгэ зөөриез хамтаруулжа, мүнөө сагай хэмжээгээр яһала ехэ бэлэг-сэлэг барюулба. Тэдэнэй дунда тайзанай ба сонхонуудай хилэн хүшэгэнүүд, люстрэнүүд оролсоһо. Эндэ Доодо-Худанай нютагай захиргааншье хубитаяа оруулба. Тэрэл үдэшэлэн Хэжэнгэ тосхой "Үетэн" ансамбль ерэгжэ, хатар наадаараа болон нютагай хүгжэмшэ, зохиолшодой найруулан "Доодо-Худан" гэжэ шэнэ дуугаар сугларһан зониие амаршалһан байна.

Холын хараатайгаар бээлүүлэгдэн нютагаймнай зоной ёһотойл хайндэр болобо.

Наталья ЦЫБИКОВА,
Ородой-Адагай дунда
хургуули дүүргэгшэ.

"СӨӨСЭРГЭНЭ" УРИНА

Манай нютагай эдиршүүл бэлиг түгэлдэр, абьяастай зон юм. Тэдэниие зүб мурөөр ударидан хүтэлбэрлэхэ шухала. Би мүнөө Ахын аймагай Сорогой дунда хургуулиин эдиршүүл тухай хөөрэхэмни.

Энэ хургуулида эмхидхэгдэн хоёдоор "Сөөсэргэнэ", буряадаар "Тэрэнги" гэжэ нэрлэгдэн фольклорно бүлгэмэй эдиршүүл апрель нарада Түнхэнэй аймагай түб—Хэрэн тосхондо РЦНТ-гэй үнгэргэн конкурсдо хабаадажа, аяар 20 коллективэй дунда эрхим үрэ дүн харуулжа, нэгдэхэ хуури эзэлээд, түрүүшынгээ амжалта туйлаһан байна. Энэ конкурсдо Шараева Оюна (3 кл.), Гомбоева Тания (4 кл.), Солдатов Рада (4 кл.), Сыренова Шура (4 кл.), Ошоров Булад (4 кл.), Гергенов Сережа (4 кл.), Наханцаков Леня (4 кл.), Цыремпилов Галсан (4 кл.), Машаева Зоригма (8 кл.), Гергенова Оюна (7 кл.) гэгшэд хабаадажа, РЦНТ-гэй хүтэлбэрлэгшэ Вера Петровна Ильинагай гарһаа хоёр кассетнэ магнитофон, Хүндэлэлэй грамотануудые болон мүнгэн шангуудые абаа һэн.

Ансамблиин гэгшүүдэй олонхинь 3-4-дэхи классуудай хурагшад юм. Тус бүлгэмые Сорогой дунда хургуулиин эхин классуудай багша Дэнсэма Дылгыровна Дамбаева хүтэлбэридэг. Соёлой ветеран Светлана Дугаровна Аюрова урданай ёхор хатарай, мүн шэнэшье дуунуудай аялга эдиршүүдэ заабарилан бэлдүүлһэн юм.

Энэ сэмүүн сагта үхибүүдтэ таараха хубсаһа, малгайнуудые оюулха, худалдажа абаха гэшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Бүтээгдэн бүхы ажал багшанарай болон түрэлхидэй эдбхиһээ дулдыдаа.

Сорогой хоёдуудай соёлой "Сөөсэргэнэ" бүлгэмдэ саашадаа үндэр амжалта туйлахыень хүсэе.

А. АЮШЕЕВА,
Ахын аймагай Сорогой соёлой
байшангай директор.

Мүнөөдэр ханааемнай зобооно

ЭРЭМДЭГ БЭЭТЭЙШҮҮЛ ОЛОШОРХООР...

Буряадай гүрэнэй филармониин зал соо республикын инвалидуудай II конференци болобо. Үнгэрһэн жэлэй дун гаргажа, инвалидуудай бүлгэмэй правлени шэнэ президиум хунгаха зорилготой байгаа.

132 түлөөлэгшэ сугларжа, үглөөнэй 10 саһаа үдэрэй 5 болотор ханамжатайгаар хөөрэлдөө. Бүхэроссин инвалидуудай бүлгэмэй гэгшүүн, Московско областиин правлениин гэгшүүн Л. В. Литман, республикын хүн зониие социальна талаар хамгаалгын министрэй орлогшо М. И. Мошкин энэ конференцидэ хабаадаба.

Р е с п у б л и к а д а а инвалидуудай бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ Р. Н. Филиппов үнгэрэгшэ жэлдэ хэһэн ажалынгаа дунгууд тухай элдхэл хэбэ. Жэл бүри бэе муутай зоной тоо олошорно. 1991 ондо манай республикада 23105 хүн эрэмдэг бээтэй гэжэ тоологдодог хаа, мүнөө тэдэнэй тоо 3 дахин олошороо. Республикын эрэмдэг бээтэй зоной бүлгэмдэ 1996 оной январь нарын мэдээгээр 24397 хүн тоологдоно. 14,6 процентнь—1-дэхи бүлгэй инвалидууд, 64,1 процентнь—2-дохи бүлгэй, 9,1 процентнь эрэмдэг болоһон үхибүүд. Эдиршүүлэй, хүүгэдэй инвалид болохо ушарай олошорһониинь бултанай ханаа зобоохол байна даа.

—Манай ажал ябуулгада р е с п у б л и к а д а

байгуулагдаһан Социальна талаар хамгаалгын, Пенсионно болон бусад жасанууд ехэ туһа хүргэнэ. Гадна манай бүлгэмэй "Интэк" фирмэ үнгэрэгшэ жэлдэ багашье хаа, олзо оршотойгоор хүдэлөө,—гэжэ тэмдэглэбэ.

Р е с п у б л и к а д а эдбхитэйгээр бээе хоридог инвалидууд олон байна. 3 эхэнэр Россин суглуулагдамал командайн бүридэлдэ ороно. Бээын тамирай, спортын талаар өөһэдөө бээе хорижо шадаха аргатай ааб даа. Зүгөөр ажал хэхэ хүсэлын олон зоной шийдхэбэриһээ дулдыдаха юм. Хэжэнгэдэн нютагай КБО аймагай инвалидуудай бүлгэмэй правлениин мэдэлэй болоод, яһала хайнаар ажалаа ябуулна. Энэ хайн жэшээе хараадаа абажа, бусад аймагуудташье нэбтэрүүлээ хаа, яаха юм? Яруунын, Прибайкалийн аймагуудай правленинүүд үедэ ажалаа хулаар ябуулна гэжэ элдхэлшэ шүүмжэлээ.

Элдхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хорёод хүн хабаадажа, ханамжаяа тодорхойлоо һэн.

—Инвалидуудта хабаатай хуулида тогтоолнууд, шэнэ зарлигууд саг соонь эльгээгдэнгүй. Хотын 3 районой бүлгэмүүд оройтожо абадаг, харин хүдөөдэ ажаһуугшадта хэды боложо хүрэнэгээшэб? Республикын газетэнүүдтэ иимэ тогтоолнууд толилогдожо байбал, хайн бэлэй,—гэжэ Октябрьска районой эхин

эмхиин түрүүлэгшэ Л. Н. Левицкая хэлэбэ.

Хотын транспортаар ябахада, эм дом абахада хүнгэлэлтэтэй байха тухай олон хүн ханамжалаа.

— Х э н и ц х ү н г э л э л т э н ү ү д ы е болоулаагүй. Харин аймагай захиргаанууд хүндэ байдалдаа ороходоо, эдэ хүнгэлэлтэнүүдые болоулаа. Аймаг бүхэндэ тэдхэмжын таһаг бии юм, тэрэндэ хайдаха аргатай,—гэжэ Сэлэнгын аймагай эрэмдэг бээтэй зоной правлениин түрүүлэгшэ М. А. Волкова мэдүүлбэ.

Правлениин шэнэ президиум хунгаха асуудалаар мүн лэ олон зон ханамжаяа хэлээ. Республикын эрэмдэг бээтэй зоной бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ Р. Н. Филиппов тушаалдаа үлэбэ. Советскэ районой правлениин түрүүлэгшэ Л. С. Сахарова, Сэлэнгын аймагай М. А. Волкова, Октябрьска районой правленинээ В. И. Балуров, Железнодорожно районһоо В. И. Коновалов, Кабанскын аймагай правлениин гэгшүүн И. Я. Макальский болон бусад хамтадаа 9 хүн республикын бүлгэмэй правлениин президиумдэ хунгагдаа.

Конференциин үедэ "Услуги" гэхэн нэгдэл үхибүүдэй зунай хубсаһа, арһаар оёһон үбэлэй пальто, малгайнуудые дурадхаа. "Ариг Ус" МТД 50 процент хүнгэлэлтэтэйгөөр эдэе хоол худалдаа һэн.

Е. ЦЫБЕНОВА

НАЯХАН БАЙГУУЛАГДААШЬЕ НАА...

хүүгэдтэй, тулюур байдалтай бүлэнүүдэй үхибүүдые ба үншэн хэнзэ хүүгэдые нэн түрүүн энэ лагерь абаха юм.

Хүбүүд, басагад үдэр бүри, 4 час огород соогоо болон хартаабхынгаа поли дээрэ ажаллаад, үлэһэн сагаа һонирхолтойгоор амарха

хэрэгтэ зориулха.

Республикын болон хотын олон эмхи зургаанууд тус лагериин мунгөөр хангана.

Хилын саанаһаа ерэнэн дүй дүршэлтэй багшанар болон хүмүүжүүлэгшэд үхибүүдтэй хүдэлхэ юм.

Б. ФАЙБУШЕВИЧ.

Буряад арадай инструментнүүдэй оркестр наадана.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.

Улаан - Үдын 330 жэлэй ойдо

Фоторепортаж

“ВЕРХНЕУДИНСК — АЯТАЙХАН ХОТО...”

Үндэһэн библиотекын хүдэлмэрилэгшэд Үндэһэн архивайхидтай нэгдэж, Улаан-Үдын 330 жэлэй ойдо зориулагдаһан номой-документальна выставкэ эмхидхэбэ.

Выставка дэлгээһэн зал соо ороходо, баруун ханаарнь шэлэй саана табигдаһан Үндэһэн архивай фото-зурагууд, хуушан номууд, түүхэтэ саарһа дансанууд анхарал татаахна. 19 зуун жэлэй, 20 зуун жэлэй эхиндэ буулгагдаһан фото-зурагууд бии. Хуушанай (18 зуун жэлэй) гар зурагуудтай, саарһа дансануудтай танилсахадаа, нийслэл хотынгоо түүхын шаглануудыг хонирхолтой номой хуудануудыг ирэхэдэ оаггаад, уншанан мэтэ болоо һэн.

1666 он-Үдэ голый үндэр эрье дээрэ үбэлжөөнэй гэр табигдаба. 1680 ондо Үдын острог баригдаа. 1730 ондо “пригород” гэхэн нэрэ олгогдоо. 1778 ондо Верхнеудинск “провинциальная хото” гээд нэрлэгдээ, 1785 онһоо 149 жэлэй туршада уезднэ хото байгаа. 1923 ондо СССР-эй ВЦИК-эй тогтоолоор Буряад-Монголой АССР байгуулагдаа һэн. Тиин 1934 ондо Верхнеудинск хото Улаан-Үдэ гэхэн нэрэ зүүжэ, БМАССР-эй нийслэл болоһон гэшээ.

Үбэлжөөнэй багахан гэрһээ эмээ абһан хотомнай 330 жэлэй туршада элдэб үйлэ хэрэгүүдэ хараһан, хуймаата, худхалаата үе сагышыг үзэһэн түүхэтэй. Манай ханахада, хонирхолтой хэдэн тоо, баримтануудыг уншагшадтаа дуулга. Жэшээнь, 1789 оной сентябриин 21-дэ Верхнеудинскын комендант Гостина хорёо бариха тухай гуйлтатайгаар хотын магистратта хандаһан байна.

Түрүүшынхээ энэ байшанаа модоор баряад, хүүлдэнь, 1865 ондо, Ехэ гостина зэргэнүүдэ Наймаанай зэргэнүүдтэй хамта шулуутаар баригһанинь мүнөө хүрэтэр нийслэлэй түбье шэмэглэн байна бшуу.

Хотын гол үйлсэ (мүнөө Ленинэй) тийхэдэ Большая гээд нэрлэгдэдэг һэн. Эндэ баян х ү п е э с ү ү д э й промышленнигуудай үмсын гэрнүүд олон байгаа. Мүнөө Буркоопсоюзай байшан урдандаа Капельманай үмсын гэр, харин аптекин байшан 1-дэхи гильдин хүпээс П. Труновой үмсын гэр, мүн Куйбышевэй үйлсөөр оршодог колоннонуудтай ехэ гэр (физиотерапевтическэ поликлиникэ) хотын ехэ баяшуулай нэгэн хүпээс Курбатовай гэр байһан юм.

Революцийн талмай урдандаа Базарна талмай гэжэ нэрлэгдэдэг һэн. Коммунизмын түлөө тэмсэдэ ами наһаяа үгэгшэдэй хүшөө (архитектор А. С. Котов) 1920-1926 онуудта эндэ бодхоогдоо бэлэй. Харин 19 зуун жэлэй туршада энэ талмай хотын худалдаа наймаанай түб, эгээл шууяатай газар байһан гэшээ. Сэлэнгээр элдэб ашаа шэрэжэ асараад, Верхнеудинск хотодо хүпээсүүд жэл бүри ехэ яармаг үнгэргэгшэ һэн. Сибирийн холо, ойрын хотонуудһаа наймаанай олоор суглардаг байгаа. Тийхэдэ Базарна талмай дээрэ олон зоной урда зугаа наада дэлгэдэг, балагаануудыг эмхидхэдэг заншалтай бэлэй. Илангаяа 19 зуун жэлэй эхинһээ, Транссибирскэ түмэр замтай татагдаһанай хүүлээр, Верхнеудинск хото наймаанай ехэ түб болон халбараа. Хотын гэрб соошье энэ үүргэнь тодорхойлогдонхой. Саада бэенһ—алтан үнгэтэй, наада

тээнһ—урда сагай римлянуудай шүтэдэг байһан худалдаа наймаанай Меркури бурханай хүүдэ тэмдэг, доодо тээнһ—баян бүдүүн байдалай хүүдэ болохо эбэр. 1790 ондо иимэ гэрб баталан абахадаа, хотын захиргаан Верхнеудинскын саашадаа халбаран хүгжэхэ хэрэгтэ батаар этигэдэг байгаа ёһотой.

Урданай Верхнеудинск ехэ бэлэз һэн, оройдоол хорёо үйлсэнуудтэй. Гэбэшье эндэ ерөһөн хүнүүдтэ аалин намдуу, зохид байдалаараа хайшаагдадаг бэлэй. Жэшээнь, Сахалин аяншалха үедөө эндэ тогтоһон ородой агууехэ уран зохёолшо А. П. Чехов “Верхнеудинск—аятайхан хото...” гэжэ бэшэһэн байдаг.

Үндэһэн архивай 1893 оной данса тэрэ үедэ ямар яһанай, хэды хүн хотодо ажаһуугааб гэжэ гэршэлнэ:

ородууд—3876
еврейнууд—590
полягууд—36
бурядууд—37
хитадууд—34
татаарнууд—46
немецүүд—9
украинецууд—8
черкесүүд—5
чеченүүд—2
грузин, башкир, армян—1
цыганууд—7

Тэрэ үедэ 5 мянга хүрэхгүй зоной ажаһуудаг хото мүнөө олон түмэнэй үргөө болон хүгжэнхэй. Үргэлжэ сээг ногоон үйлсэ талмайтай, сэнгүүхэн хотомнай үеһөө үедэ халбаран байхань болгогой!

Т. САМБЯЛОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выставкэдэ дэлгээгдэһэн зүйлнүүдтэй харагшад танилсана.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.

ТҮХЭЛ ШАРАЙНЫ ХҮБИЛНА...

Үргэн Буряад ороноймнай нийслэл хото Улаан-Үдымнай (Верхнеудинск) байгуулагдаһаар 330 жэлэй ойн баяр дүтэлбэл даа. Тэрэ холын сагта бүхы гэр байра гансал модоор баригдадаг байһан гэжэ хайн мэдэнэ, ойлгонобди... Харин мүнөө хоёр, гурбан... аяар 10 дабхар хүрэтэр ербын бодхоогдоһон гэрнүүд холоһоо харагдана.

Һайндэрэй дүтэлхэдэ, хуушарһан гэр байрануудһаа нэльбэн заһаха, шэрдэхэ, шэнэлхын хүдэлмэринүүдэ хотын эмхи зургаанууд, предприятияуд, гурбан районой захиргаанай хүтэлбэрилэгшэд, гэр б а й р ы н - к о м м у н а л ь н а ажахынуудыг даагшанар эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэжэ эхилэнхэй.

Нээрээшье, шэрын үнээр анхилһан гэрнүүдэй захаар үнгэрхэдөө, уран зохёолшо Ц.Ж. А. Жимбиевэй бүри залуудаа ябаха үедөө бэшэһэн шүлгөөр “Улаан-Үдэм толорно” гэхэн дуунай бадагууд бодолдо эзэлүүдгүй наһагдана.

Нийслэл хотһоо гоёон шэмэглэхэ, хуушарһан байрануудыг шэнэлэн

заһабарилха хэрэгтэ хотын барилгашадай, шэрдэгшэдэй уран гар хэрэгтэй болоно ха юм. Мүнөө хотын бүхы үйлсэнуудтэ энэ хүдэлмэри түлэгтөө гээд дахин дабтай.

—Манай “Франт” гэхэн тусхай фирмын гурбан бригада нийслэл хотоһоо үзэмжэтэй, болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри хэжэ эхилэнхэй. Нэгэ бригада 10 хүнһөө бүридэнэ,—гэжэ тус фирмын штуркатур-шэрдэгшэ Түмэн Будаев хэлэбэ.

Эдэнэрэй бригада мүнөө “Эрдэм” кинотеатрай доосоо, газар талыг нэльбэн заһабарилжа, гоёон шэмэглэжэ байнхай. Бусадны “Интурист” буудалай байшан баһал туха сүлөөгүй заһабарилжа эхилһээр үнхэн болобо. Улаан-Үдэ хотымнай үйлсэ, талмайнууд һайндэрыг утгаар бэлдэгдэжэ байнал даа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: “Франт” фирмын хүдэлмэришэд Владимир Онгоев Түмэн Будаев хоёр “Эрдэм” кинотеатрай газар талыг шэнэлнэ.

АВТОРАЙ ФОТО.

Манай хөөрэлдөөн

УЛАМ ХҮГЖЭГ ЛЭ!

Нийслэл хотымнай байгуулагдаһаар 330 жэл хаяын үдэрнүүдтэ гүйсэхэн. Энэ ушар тухай юун гэжэ хананабта. Улаан-Үдэ хотомнай ямар бэ, эндэ ажаһуудаг зондо юун гэжэ хэлэхэ байнабта гэхэн асуудалнуудтайгаар нийслэлэй гудамжануудһаар ябаһан хүнүүдтэ хандажа хөөрэлдэбэ.

Розалия Дашинимаевна, библиотекарь: Улаан-Үдын 330 жэлэй ой болохоёо байна гэжэ түрүүшынхөө танһаа дуулабаб. Элдэб һайндэрнүүдешье анхарха, сүлөөгүйб, баярлаха, хүхихэшье саг бэшэ. Хэды тийгэбэшье, хотомнай үдэрһөө үдэртэ хайжарна гэжэ хэлэхэ байнаб. Үшөө томо, үшөө гоё болохо бээ гэжэ найдагдана.

1966 ондо Улаан-Үдын 300 жэлэй ойн баярта байлсаа һэм. Тэрэ үедэ хургуулида хуража ябааб, пионер һэнби. Тийхэдэ элдэб хатар наадандашье хабаадаһанби. Гоё һайндэр болоо һэн. Мүнөө энэ һайндэр баһал гоёор үнгэрхэ гэжэ хананаб.

Байрма, оюутан: Би Улаан-Үдэ ерэхээр 5 жэл болооб. Ямаршьегүй байналби даа. һайншыг, муушыг гэхын аргагүй. Юундэб гэхэдэ, ондоо хотодо байгаагүйб, тиймэһээ жэшэжэ үзэхэ арга боломжо намда угы.

330 жэлэйнгээ ой нийслэл хотомнай тэмдэглэхэн гэжэ мэдэнэб. Хотынхидыг энэ ушараар амаршалнаб.

Б. БАЛДАНОВ
хөөрэлдэбэ.

УПРАВЫН АЖАЛ ТУХАЙ

1876 оной майн 10-һаа Дээдэ-Үдэ хотодо Мещанска управа хүдэлжэ эхилээ. Бүридэлдэнь түрүүлэгшэ, мещангуудай староста болон тэрэнэй хоёр орлогшоноор ородог һэн. Управа хотын мещангуудта хабаатай асуудалнуудыг шийдхэдэг байгаа.

1876 оной майн 11-дэ Дээдэ-Үдын дэлгүүртэ худалдаа хэдэг наймаашад амаралтын үдэрнүүдтэ аралжаа наймаагаа гүйлгэдэг байхыг үзбөөхыг хотын гулваада хандаһан юм. Тийхэдээ Забайкальска областиин бүхы хотонуудта амаралтын үдэрнүүдтэ наймаа хэхиень үзбөөхөнхэй, мүн амаралтын үдэрнүүдтэ ажалһаа сүлөөрһөн зоной эд бараа

худалдан абахадаг зохисотой гэхэн шалтагаан дээрэ үндэһэлһэн байна.

1874 оной майн 12-то Женевадэ шуһа шудхадаг хэрэгсэл зохёогдоо гэжэ мещанска департамент хотын верховно управада мэдээсэбэ. Энэ аппарат хэрэглэхэдэ, ехэ таатай байшоо. Хотын управыг 50 түхэригтэ энэ аппарат абажа үгэхыень мещанска департамент гуйба.

1885 ондо Дээдэ-Үдэ хотодо 1 пүүд үхэрэй мяхан 2 түхэриг 40 мүнгатэ байгаа, 1 хүнэг хэршэгдэһэн гашуун капуста—70 мүнгатэ, 1 хүнэг хартаабха—25 мүнгатэ, орёолотой 100 мангир—1 түхэригтэ, пүүд тоһон—13 түхэригтэ, фунт зүгын

бал (тоһон)—30 мүнгатэ, хушалтын 1 хабтагар түмэр—1 түхэриг 65 мүнгатэ, 1 аршин (үйлэдбэри) сэмбэ—1 түхэриг 60 мүнгатэ, дээһэн һагшуур—50 мүнгатэ һэн.

1876 оной май нарын 16-да Дээдэ-Үдын эхэнэрнүүдэй гимназиин харгалзалгын зүблэл (попечительный совет) 1877 оной эхинһээ хуралсалай түлбэри дээшлэгдэхэ гэжэ хотын гулваада мэдүүлбэ. Баян, дээгүүр зиндаатанай болон наймаашадай үхибүүн бүхэнһөө жэлдээ 15 түхэриг, харин мещануудай болон бусад зиндаатанай хүүгэдһээ 8 түхэриг үлэдгэхэ ушартай. Мүн энэ совет прогимнази тэдхэмжэдэ туһалхыг хотын олзо мүнгэнһөө

200 түхэриг эльгээхыг гуйһан юм. Гуйлтань бэелүүлдэгэ.

1884 оной майн 18-да Забайкалийн областиин губернаторыг харгалзалха асуудалаар хотын гулваа Шляпкин болон бусад зүблөө үнгэрһэн байна. Дээдэ-Үдын түрмын хэрэмдэ дулаа болон гэрэл үгэлгын гаргашануудта, Баргажан, Селенгинск, Троицкосавск хотонуудыг хабаатай болгохо гэхэн шийдхэбэри эндэ дурадагдана. Хотын бюджетһээ энэ хэрэгтэ жэлдээ 1400-һаа 2000 түхэриг хүрэтэр мүнгэн гаргашалагдана.

Хотын мүнгэнэй гаргашанууд үлүү гарам ехэ боложо эхилээ. Сэрэг байлха ехэ мүнгэн хэрэгтэй һэн. Забайкалийн хасагуудай морин-артиллериин

сэрэг, Зүүн Сибирийн батальонной (байрын) команда болон рото—эдэ бүгдэ хотын олон гэрнүүдтэ байрлагша бэлэй. Тиибэшье Дээдэ-Үдэ хото эдэ гаргашануудһаа тэхэрюулэн түлэхэ аргатай байһан юм.

Наймаа хэхэ эрхэтэй гэхэн үнэмшлэггүйгөөр манай хотодо худалдаа гүйлгэхыень тэрэ сагта хоридог һэн. 1879 оной майн 19-дэ хотын гулваа Лосев Ород гүрэндэ мүнгэ түлэнгүй хитадуудай наймаалха хэрэгыг хорихо тухай гуйлта Дээдэ-Үдын управын ахалагша гэшүүн Мордовскойдо бэшэһэн юм.

Л. ФИЛИПОВА,

Буряад Республикын Национальна архивай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.

“БАЙГАЛАЙ ҮМЭНЭ ЭМХИДХЭГДЭНЭН ЕХЭ ХУРАЛДААН”

гэж гаршагтай мэдээсэл июнийн 22-ой дугаарта толилоо нэмдэг. Ази түбийн бөө шажанай философиин, түүхын, шажан мүргэлэй болон экологийн асуудалнуудта зорюулагдаһан Байгалай уласхоорондын ехэ хуралдаанда хабаадагшад, хойто үдэрын номин тунгалаг Байгал далайн эрьедэ ошожо, хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһэн байгаа.

Ехэ хуралдаанай түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоориюнийн 21-дэ Ойхоной эзэнэй Тайлга үнгэргэхэ ёһотой байгаа. Зүгөөр харгыдаа эсэһэн айлшадаа хүндэлжэ, энэ хэмжээ ябуулгаяа июнийн 23-да эмхидхэхээр хараалжа, программыгаа нүгөөдэ асуудалнуудыг бэлүүлжэ эхилээ нэмдэг, - гэжэ “Хэсэ хэнгэрэг” гэжэ эблэлэй президент Н. А. Степанова хөөрөнэ.

Хуралдаанай хоёрдохой үдэр Байгалдалайн эрьедэхи Энхэлүүг хууринда хүржэ, “Байкальский бор” гэжэ пансионатта түбхинэһэн байна. Түрүүлэн Сэлэнгэ мүрэнэй зүүн бээдэхи Сухой хууринда мүргэлөө үнгэргэхэ гэлдэһэн аад, уһа гаталжа сагаа барангүй Энхэлүүг хууринда үнгэргэхэ болоһон байгаа. Буряад ороной эрдэмтэд, багшад, бөөнэр

июнийн 21-24-нэй үдэрнүүдтэ программыгаа ёһоор, пленарна зүблөөнүүдээ эмхидхэжэ, холо, ойроһоо ерэхэн айлшадай элдхэлнүүдыг шагнажа, өөһэд өөһэдэйнгөө һанамжануудараа хубаалдаа, нэгэ шэглэлтэй байһанаа гэршэлээ. Дүрбэн үдэрэй туршада секцинуудээр боложо хубаараад хүдэлхэдөө, 40-өөд элдхэл хэгдэһэн, орон

нютагуудай бөө шажантанай ажалтай дүтөөр танилсаһан байха юм.

ОЙХОН БААБАЙН ТАЙЛГАН

Манай республикын Ехэ бөө Л. А. Борбоев, бөө А. В. Андреев, Монгол оронһоо ерэхэн заарин бөө Цэрэн гурбан мүргэлэй бүхы хэмжээ ябуулгануудыг ударидаа, хүтэлбэрилөө. Абаһаар Ойхон буурал баабайда төөлэй табигдажа, хүндэмүүшэ ёһоор, иишэ ерэхэн бүхы бөөнэр, удаганууд, айлшад мүргэл хэбэ.

Ойхон буурал баабай Байгал далайн олон тоото арал, олтирогуудай дундаһаа Ойхон арал шэлэжэ түбхинэһэн домогтой. Энээн тухай манай бөөнэр айлшадта хөөрөһэн, олон асуудалнуудтань харюусаһан байна.

Баруун, зүүн буряадууд буурал баабайнгаа тайлга обоо жэл бүри хэжэ хүндэлдэг. Харин мүнөө энэ ехэ хэмжээ ябуулгада Венгрийн, Италийн, Австрийн, США-гай, Канадын ороннуудһаа ерэхэн эрдэмтэд хабаадалсажа, манай элинсэг хулинсагуудай яагаад мүргэл, тахил хэдэг байһыг хаража, танилсажа, мэдэхэ болобо.

Шубуун-Ноёнд, Эжэмэй эзэндэ удаадахи мүргэл боложо, баһал хонин төөлэй табигдаа. Эдэ хоёр эзэд Ойхон буурал баабайн туһалагшад, хүн зондоо аша туһа хүргэлсэжэ байхаар мүнделһэн гэжэ айлшад дуулахадаа, ехэтэ һонирхоо бэлэй.

Ойхон буурал баабай Шубуун-Ноён, Эжэмэй эзэн гурбанда Ехэ мүргэл хэһэнэй удаа Россиян Эрдэмэй академиин Сибириин таһагай

Буряадай Ниитын эрдэмэй институтдай, Буряадай гүрэнэй бэшэ Ородой-Азийн университетэй, “Хэсэ хэнгэрэг” эблэлэй хүтэлбэрилэгшэд холоһоо ерэхэн айлшадаа хүндэлэн, найр зугаа дэлгэһэн байна.

Сайлалган дээрэ буряад ёһоор, төөлэй, үбсүү, дала, ууса айлшадта, мүн манай бөөнэртэ табигдажа, эндэ сугларһан зоние, айлшадыг баясуулаа. Нэн түрүүн Монголһоо ерэхэн заарин бөө Цэрэндэ төөлэй, манай Ехэ бөө Л. А. Борбоев, Японһоо ерэхэн доктор Танакада-үбсүү, Корейн Республикын Сеул хотын университетэй профессор, доктор Дэниэл Кистертэ-дала, Германийн Кельн хотын университетэй профессор, доктор Улла Йохансенда ууса табигдаа. Төөлэйгөөр хүндэлүүлһэн заарин бөө Цэрэн үгэ хэлэхэдэ, һонирхолтой мэдээсэл дуулгажа, айлшад болон хүн зоние баясуулба. Үндэр наһатай бөөнэрэй тусхай шийдхэбэрээр манай республикын бөөнэр, удагануудта үндэр нэрэ зиндаа олгогдоһон байна.

Абзай угай Ехэ бөө Л. А. Борбоев - заарин бөө, шошпоолог, буура һэнгэлдэр, хонгоодор угуудай бөөнүүд Ж. Ц. Зундеев, А. В. Андреев, В. А. Ябжановтэ гэгшэдтэ хэсэтэ бөө, Усть-Ордын В. А. Павловта-хуронин бөө, Түмэнтэй Шоно угай Э. Г. Очировта тэнгэрийн сагаан дархан бөө, Дархан буура һэнгэлдэр угай Д. А. Очировта - эрхэтэ мэргэн бөө, Дархан Галзууд угай Ехэ удаган Н. А. Степанова, Гутай нутагай удаган В. Б. Балдахинова хоёрто дуурсаха удаган, Дархан - Галзууд угай удаган В. Г. Нагуслаевада-хонхото удаган, Зүүни угай С. Т. Баировта Зада-Шулуута заарин бөө гэһэн нэрэ зиндаа олгогдобо, - гэжэ заарин бөө Цэрэнэй айладхахада, сугларагшад хүлдээрээ бодон амаршалаа.

Хойто үдэрын бөөнэрэй Ехэ хуралдаанда хабаадагшад Улаан-Үдэ хүржэ ерээ. Июнийн 25-26-да хотын үзэсхэлэнтэ газарнуудтай танилсаһан байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Элүүр энхын булан

ШУХАЛА ХЭМЖЭЭН

Россияда медицинскэ страхованиин байгуулагдаһаар гурбан жэл болобо. Тиыхтэй хамта манайшье Буряад орондо медицинскэ страхованиин эмхи зургаанууд баһал бии боложо эхилээ гэжэ ааб даа. Эдэ эмхинүүд хадаа нутаг нутагай хүн зоний эмнэлгын түлөө түлбэри суглуулан абаха, мүн тиыхэдэ тэдэнэйнгээ эрхыень хамгаалха уялгатай гэжэ.

Мүнөө олохон эрхэтэд сэнхир хүхэ үнгэтэй эмнэлгын үнэмшлэг (страховой полис) абаад ябадаг болонхой. Дэлгүүрэй үе сагай хүшэр хүндэ, бэрхшээлтэй байдалда ороһон маңда хуулар хараалагдаһан иимэ медицинскэ страхованиин үнэмшлэгэ тон хэрэгтэй болоно ха юм.

Холын Хурамхаанда медицинскэ страхованиин жасын филиал байгуулагдаһаар хоёр жэл болобо. Энэ хугасаада тэрэнэй талаһаа бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ гээд тэмдэглэлтэй. Манай аймагта эмхидхэгдэһэн филиалай бүридэлдэ 277 предпряти болон эмхи зургаан ороно. Тэдэнэй тоодо 130 таряашанай ажахы, 7 колхоз, 1 совхоз, 21 бюджетнэ эмхи, предпрятинууд, 3 муниципальна эмхи, 58 үйлдэбэрийн эзэн (олзын хэрэг эрхилэгшэд) ородог юм.

1995 оной туршада аймагай жасада 301 миллион 186 мянга 800 түхэриг мүнгэн түлбэри татагдан оруулагдаа. Тиыхтэй хамта, татабариин, түлөөһэнэй саг соогоо оруулагдаагүй байһанһаа боложо, 11 миллион 822 мянган түхэриг суглуулагдаа.

Нёдондо жэлэй туршада дүн хамтадаа 324 миллион 624 мянган түхэриг түлбэри суглуулагдаһан юм. Тэрэ жэлдэ манай филиалай хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр эмхи зургаануудта, колхозууд болон совхозуудта, таряашадай ажахынуудта тусхай шалгалтанууд эмхидхэгдэһэн. Шалгалтын дүнүүдыг согсолжо гаргаад байхада, татабари мүнгэнэй саг соонь оруулагдаагүй байһанай түлөө 95 миллион 722 мянган түхэриг абаха болоо. Мүн 14 миллион 155 мянган түхэригэй яла түлэгдэхөөр тодорхойлогдоо. Эдэ тоо, баримтанууд хадаа эмхи зургаануудай, предпрятинуудай толгойлогшод болон ахамад бухгалтернуудай тушаалта хүдэлмэридөө ханамжагүйгөөр хандаагыг, олоһон ашаг олзоёо дараха, нуюуха хүсэлэнтэй байһаниие баримталан харуулна гэхэдэ, алдуугүй.

Татабариин түлөөһэ саг соонь оруулагдаагүй эмхи зургаануудай, предпрятинуудай тоодо Могойтын АООТ, “Электросвязь”, ой модоной ажахы, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, “Булаг” гэһэн таряашанай ажахы гэхэ мэтэ ороно.

Аймагай эмнэлгын нэгэдэһы хангаха талаар Буряад Республикын медицинскэ страхованиин жасаһаа 1995 оной туршада хараалагдаһанай ёһоор 810 миллион түхэриг оруулагдаха байһан аад, 949 миллион түхэриг оруулагдаа.

Гадаа эдэе хоол, түлээ, шулуун нүүрһэ болон элдэб ажалай түлөө гаргашада 201 миллион 550 мянган түхэриг нэмэлтэ мүнгэн һомолгодоо юм.

Республикын медицинскэ жасаһаа манай аймагай эмнэлгын нэгэдэлдэ 306 мянган түхэригэй рентгенэй плёнка, 1 миллион 566 мянган түхэригэй тарилгын зүйлүүд эльгэгдэһэн юм. Мүн баһа 35 миллион түхэриг сэнтэй “УАЗ-3962” түхэлэй хүнгэн автомашина үгтөө. Аптекэнүүдтэ 15 миллион түхэригэй элдэб эм дом үгтэһэн байна.

Эдэ бүгдэе согсолом тоолоод үзэхэдэ, манай Хурамхаанай аймагай медицинскэ страхованиин филиалай хүсөөр бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Манай филиалай хүдэлмэрилэгшэд нутагай хүн зоний бээын элүүры хамгаалха хэрэгтэ гол анхараалаа хандуулна, саашадаашье хандуулжа байха.

Г. ШОТХОЕВ,

Хурамхаанай медицинскэ страхованиин филиалай директор.

Уншаа, дуулаа һэн гүт?

ГЛОРИЯ ПИРЕС - ЭНХЭРГЭН СЭДЬХЭЛТЭЙ ЭХЭНЭР

“Тропиканка” гэһэн үгэ Португалиин хэлэнһээ ород болгоходо, “тропическа халуун” гээд оршуулагдадаг байна. Бразилийн энэ сериалай һүүлээр ОРТ-гэй 1-дэхи каналаар “Секрет тропиканки” гэһэн баһал олон серитэй фильмын харуулагдажа байһыень манай газетын уншагшад һайн мэдэнэ. Энэ телесериал оригиналдээрээ “Женщины песка” (Элхэнэй эхэнэрнүүд) гэжэ нэрлэгдэдэг.

Энэ сериал харадаг хүнүүд артистка Глория Пиресыг хоёр

рольдо наададагыень һайн ойлгоод байгаа ёһотой. Энэмнай мүнөө одоол Бразилийн эгээл эрхим артистнуудай тоодо ородог байна бшуу. Ушар тиимэһээ Америкын шэнэ технологёор буулгагдаһан, айхабтар ехэ мүнгэ түлэгдэһэн энэ сериалда эхир хоёр басагадай рольнуудыг тэрэнэй гүйсэдхэһэниинь ойлгосотой юм бээ.

Глориин эхэ, эсэгын актёрнууд байһан хадань тэрэ бага балшар наһанһаа кинодо

буулгагдажа захиһаниинь, уданшьегүй Бразилийн телевидениин “олон” болотороо урһаниинь элирнэ. Суута артистка өөрынгөө хоёр басагадаа баһал телесериалуудай хүдэлмэридэ хабаадуулжа захиһыень баһал зүбөөр ойлгохо шухала. 11 наһатай Клео, 3-тай Антония өөһэд өөһэдэйнгөө рольнуудыг багахан оперонуудта мүнөө амжалттай гүйсэдхөөд байна.

Глория Пирес мүнөө хоёрдохёо хадамда гаранхай.

Тэрэнэй үбгэниинь (баһал хамгантаяа саасуу, 32 наһатай) Орландо Мориас Бразилийн суута хүгжэмшэн юм.

“Жориалду Бразил” газетэдэ Глория интервью үгэхэдөө: “Маниие илангаяа суудагарһан артистнуудыг айхабтар дээгүүр абажа хэлэгдэдэг. Үдэр бүхэндэ гоё һайхан, үнэтэй сэнтэй хубсаһа үмдөөд, үндэр гоё, баян эршүүлтэй холбоорилдодог, ямаршье зоболон, гашуудал мэдэнгүйгөөр ажаһуудаг гэжэ ханадагынь тад буруу. Актрисын

ажабайдал угда орёо байдаг шуу. Нэгэдэхөөр, бидэ үдэртэ 11-12 час соо эсэтэрээ хүдэлжэ гарадагбди. Хоёрдохөөр, айхабтар ехэ харюусалга манай ээм дээрэ тудадэг лэ даа. Залуу, энхэргэн сэдьхэлтэй Глория Пиресэй үнэн дээрээ ямар артистка байһыг тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүдһээ зарим тэдэ тобшолол хэхээр гэжэ ханадагана.

Жоржи БРАЗИЛЕЙ.

(“Информполис” газетһээ).

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ЖИГЖИТОВ Б. М. Ж. (харюусалгата секретарь), ГАРМАЕВ Р. Б. (Буряад Республикын Президентын ба Правительствын аппараты), СУНДАРОН Д. Д. (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудыг даагшад: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ОЧИРОВ С. Д., САМБЯЛОВА Т. В., ПИНТАЕВ В. И. (хэблэлэй директор).

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23, “Буряад үнэн” газетын редакция.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудалан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэг 4170. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.

“Республиканска типографи” гэһэн АО-до газетэ хэблэгдээ. Директорэйнь телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Захаз № 7794.

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшын - 2-68-08, харюусалгата секретариин - 2-50-52, секретариатай - 2-62-62, таһагууд: нийтэлэлтэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон хургуулинуудай - 2-60-21, (даагшань), 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдтэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнүүд: Агинсктэ - 42-19; Закаменскта - 30-61.

“Бурятия” хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтер - 2-23-67, вахта - 2-35-95.